

Խորիմեան Սրբազան իր ուխտը չկատարելու համար մէկ հնարքն ալ այս ունեցաւ. առաջարկեց որ երեսփոխանք ալ իրեն հետ ուխտեն : Խորիմեան Սրբազանի և Պօղոս ու Ներսէս սրբազաններուն մէջ եղած տարբե-

բութիւնն սա է, որ Խրիմեան Սրբազան ուխտի տարողութենէն յառաջ եֆէս-պոլսոյ առաջարկեց որ Երեսփոխանք ալ իրեն հետ ուխտեն. և աղէկ կը յիշենք թէ նոյն օրը ուրիշ երեսփոխանաց հետ Ներսէսեան Գրիգոր էֆէնտին յատկապէս աղաչեց Խրիմեան Սրբազան Հօր թէ՛ քանի որ Սահմանադրութիւնն իբրեւ օրէնք կը հրամայէ ուխտել, շնորհ ընէ իր ուխտը կատարելու . . . Սակայն, ինչպէս յայտնի է, Խրիմեան Սրբազան միայն սգուոյն և սկզբանց վրայ ուխտեց:

Արդ՝ Երեսփոխանք պարտաւոր չեն Պատրիարքին նման ուխտելու, վասն զի Սահմ. 60դ. յօդուածը կըսէ. Երեսփոխանական Ժողովոյ պաշտօնն է Ազգայն Սահմանադրութիւնը անխափառ պահել, (նիդամնամէ յի խալէլտէն մուհաֆազա էյլէմէք Մէճլիսի ումուրիին վազափիինտէն տիր): Ըսել է որ Երեսփոխանութիւնը Սահմանադրութեան պահապանն է, և ոչ գործադիրը: Դարձեալ Սահմ. 61դ. յօդուածը կըսէ, Երեսփ. Ժողով կը գումարի Ազգային Սահմանադրութեան վերաքննութեանը համար: Ըսել է որ Երեսփոխանութիւնը նոյն իսկ սահմանադիր կամ օրէնսդիր իշխանութիւնն է, և ոչ թէ գործադիրը. ինք օրէնքը կը շինէ, և Բ. Դրան կը ներկայացնէ ի վաւերացումն. և Պատրիարք և Վարչութիւն զորս ինքն Երեսփոխանութիւնը կընտրէ, պարտական են նոյն օրինաց համեմատ վարուելու: Օրէնք, Պատրիարք և Վարչութիւն Երեսփոխանութենէն պիտի ծնին, ի՞նչպէս կարելի է որ ծնողն իր ծնունդին հնազանդելու կամ անոր ճշդիւ հետեւելու համար ուխտ ընէ, մինչդեռ կարող է՝ երբ հարկը տեսնէ իր ծնունդը փոխելու:

Աւելի պարզ ըսենք. Երեսփոխանութիւնն այսօր օրէնք մը դրած է, և այն օրինաց համեմատ Պատրիարք մ'ընտրած, և ընտրեալ Պատրիարքէն ալ իր ներկայութեանը (ուխտին ձեւին մէջ յատկապէս յիշուած է առաջի Աստուծոյ և առաջի Ազգայն Ժողովոյ, որ

իբրեւ օրէնսդիր իշխանութիւն նոյն ուխտն լսելու և ընդունելու իրաւունքը կ'ակնարկէ), ուխտն ընդունած է անթերի գործադրել (Երեսփոխանութենէն սահմանեալ) Սահմանադրութիւնը. եթէ Երեսփոխանք ալ պարտական ըլլային Սահմանադրութիւնն անթերի գործադրելու համար ուխտ ընել, ուրեմն կամաւ պիտի հրաժարէին օրէնսդիր իշխանութիւն մ'ըլլալէ, և փորձառութեամբ հարկ տեսնուած վերաքննութիւնն ան ատեն ո՞վ պիտի ընէր:

Ասով ըսել չենք ուղեր թէ Երեսփոխանութիւնը Սահմանադրութեան համաձայն վարուելու չէ, ոչ. ընդհակառակն ինք ամենէն աւելի երկիւղածութեամբ պիտի հետեւի իր սահմանած օրինացը. միայն թէ՛ երբ օրեւէ մէկ տրամադրութեանը չհետեւելու պատճառներ ունենայ, կարող է չհետեւիլ. այսինքն կարող է անմիջապէս նոյն տրամադրութիւնը վերաքննութեան ենթարկել, և Բ. Դրան ներկայացնել ի վաւերացումն:

Ահա այս կարողութիւնն է որ չունին ոչ Պատրիարք և ոչ Վարչութիւն. վասնզի ասոնք պարտական են անթերի գործադրել Սահմանադրութիւնը. և եթէ օրեւէ տրամադրութիւն մը չկրնան գործադրել, իրենք կարող չեն փոխելու կամ չհետեւելու անոր, այլ անմիջապէս պիտի դիմեն Երեսփոխանութեան և նոյն տրամադրութեան վերաքննութիւնը պիտի պահանջեն: Այս անկողողութիւնն անհասկանալի մնաց Խրիմեան Սրբազանէն, որ ինքզինքը օրէնսդիր իշխանութիւն կը կարծէր:

Սակայն թէեւ Երեսփոխանութիւնն ազատ է ի հարկին Սահմանադրութեան այս կամ այն տրամադրութեան չհետեւելու, բայց ազատ չէ ճշդիւ չհետեւելու այն հիմնական սկզբանց, որ Սահմ. 99դ. յօդուածին համաձայն անխափառ են, վասն զի նոյն անփոփոխելի սկզբանց համաձայն ընթանալու պայմանաւ Ժողովրդէն Երեսփոխան ընտրուած են:

Այսպէս նաեւ Երեսփոխանութիւնն պարտական է Սահմանադրութիւնը անխախտ պահել: Եւ եթէ Երեսփոխանէ մը ուխտ պահանջելու պէտքը տեսնուի, հարկ է որ նա ուխտէ իր ընտրութեան օրը, Սահմանադրութեան հիմնական սկզբունքը (*) անփոփոխելի և Սահմանադրութիւնն անխախտ պահելու մասին, և ոչ թէ Սահմանադրութիւնը անփոփոխ պահելու մասին:

Սահմանադրութիւնը անխախտ պահել ահա ամենէն մեծ խնդիրը, եթէ Սահմանադրութիւնը խախտելու կամ ջնջելու փորձեր ըլլան, Երեսփոխանութիւնն անոնց դէմ իր պարտքը պիտի կատարէ: Եթէ Պատրիարքն է խախտողը, զայն պաշտօնէ պիտի ձգէ. եթէ Կրօն. և Գաղ. Ժողովներն են՝ զանոնք պիտի լուծէ. եթէ ասոնցմէ դուրս գտնուող ուրիշներ են, և Պատրիարք ու Վարչութիւն անտարբեր կամ անկարող կը գտնուին, դարձեալ Երեսփոխանութեան պարտքն է Պատրիարքն և Վարչութիւնը ձգել իրենց պաշտօնէն, և նորն ընտրել. մանաւա՛նդ Պատրիարքը. որովհետեւ առանց Պատրիարքին գործակցութեանն անհնար է որ ասանկ վտանգ մը պատահի: Ահա այս պատճառաւ է որ Սահմանադրութեան անթերի գործադրութեանը հսկելու ուխտը միայն և Գաղ. Պատրիարքէն կը պահանջուի. վասն զի Ազգային Իշխանութիւնը Տէրութեան շնորհած առանձնաշնորհութեանց համաձայն Պատրիարքին անձին վրայ կեդրոնացած է. անկա կընայ ամէն բան ընել, թէեւ ինք ալ յետոյ կիյնայ, բայց Ժամանակի կորուստն և յուզմանց հետեւանքը Ազգը կը տուժէ:

Ուխտազանցութիւնը կը գիւրացնէ Պատ-

րիարքին անկումը: Կրօն. և Գաղ. Ժողովականներէն ալ ուխտ պահանջելու հարկ չլայ, վասն զի Պատրիարքը երբ տեսնէ որ ասոնք կամ ասոնցմէ մէկը Սահմանադրութեան ըսկըզբանցը հակառակ ընթացքի մէջ է, Երեսփ. Ժողովոյ կը դիմէ: Սահմ. յօդ. 11: Այսպէս նաեւ երբ Կրօն. և Գաղ. Ժողովները տեսնեն որ Պատրիարքը Սահմանադրութեան հակառակ ընթացքի մէջ է, Երեսփ. Ժողովոյ կը դիմեն. Սահմ. յօդ. 61:

Եթէ Պատրիարք և Վարչութիւն միաբանին Սահմանադրութեան հակառակ ընթացքի մէջ գտնուելու, Երեսփոխանք հարցում կը ներկայացնեն Ժողովոյ մէջ և խնդիրն ինքնին երեւան կելլայ. և եթէ Երեսփ. Ժողովը նիստ չունի, Երեսփոխանք մեծազոյն մասամբ խնդրագիր կուտան Պատրիարքին Ժողով գումարելու համար, Սահմ. յօդ. 62: Եւ եթէ Պատրիարքը չուզէ Ժողով գումարել, եղելութիւնը Բ. Դրան իմաց կը տրուի և Կ. Պօլսոյ մէջ գտնուող եպիսկոպոսաց Երիցագոյնին նախագահութեամբը Երեսփ. Ժողով գումարելու հրաման կառնուի. Սահմ. յօդ. 6:

Հետեւաբար՝ Պատրիարքը եթէ կամք ընէ, Սահմանադրութիւնը կը գործադրուի և արդիւնքը կը վայելէ Ազգը. և եթէ Կաթ. չընէ, Պատրիարքի փոփոխութեան խնդրով պիտի զբաղի Երեսփ. Ժողովը և Ազգն ալ նոյնչափ ժամանակ՝ Սահմանադրութեան գործադրութեան արդիւնքը վայելելէ պիտի զրկուի: Պատրիարքին չկամեցողութիւնը (որ շատ անգամ ինք իրմէ չունենար, այլ ուրիշներէ կը թելադրուի) բնաւ չարդարանալու համար սահմանուած է ուխտը: Որչափ Ժամանակ որ Պատրիարք մը իր ուխտը պահէ, այնչափ ժամանակ Պատրիարք է, եթէ մինչեւ ցմահ ուխտապահ ըլլայ, մինչեւ ցմահ Պատրիարք է:

(*) Եթէ այսպիսի ուխտ մը սահմանուի, Աղաբէգեան Մարկոս եւ Իփէկճեան Համբարձում էֆէնտիները անմիջապէս պիտի պարտաւորին իրենց Երեսփոխանական անձնները թողելու և դուրս ելլալու . . .

Թիֆլիզի Մեղու Հայաստանի լրագրէն առնելով, Ռուսաստանի բարեկամ մը հետեւեալ յօդուածը ղրկած է մեզ ի հրատարակութիւն :

Պարոն Խմբագիր

Ինչպէս յայտնի է ձեզ, այս անգամի նամակ չգրելս երեք ամսուն մօտենում է : Թէպէտ չեմ մոռացել իմ խոստումս, որ առաջին նամակաւ ծանուցել էի թէ հետզհետէ շարունակեմ թղթակցութիւնս . բայց ես խոստումիցս մինչև այսօր յետ մնալու պատճառներ ունեցայ : Համարեա թէ մարդարէացել էի առաջին գրութեամբս թէ Կ. Պօլսում շատ դժուար է մի մարդու, որ գործ չինէ իրան՝ բան հասկնալն՝ ճշմարիտն և ստոյգն :

Իմ առաջին գրութիւնս հէնց դուրս եկաւ ձեր կողմէն և Մասիսն իր մէջ հիւրընկալեց նրան, լսնկարծ երևան եկան իմ թիւը գաղափարներս և մեծ տպաւորութիւն արին իմ վերայ : Սաստիկ զղջում եմ, որ խարուիլ եմ ինձ տեղեկութիւն հալորդող մարդերից . նոքա իմ բարեմտութիւն չարաչար գործածել են, և այժմ պարտական ճանաչում եմ յետս կոչել իմ առաջին գրութիւնս և ուղղել նրա թիւը գաղափարները :

Մի մեծ մեղք գործում ենք Թուրքիոյ Հայոց Սահմանադրութեան վերայ, որ կառավարում է ազգային կեանքը, ասելով թէ այդ օրէնքը Քրանսայից բերին ու անուանեցին « Սահմանադրութիւն Հայոց » : Ոչ, եղբայր, ոչ, շատ սխալվում ենք . առանց կարդալու, առանց նրա խորհրդաւոր մասերը վերլուծելու, մի այդպիսի վճիռ տալը մեծ տմարդութիւն էր մեզ : Այդ պատուական Սահմանադրութիւնը ամենայն ճշդութեամբ հեղինակուիլ է մեր ազգի վերայ, նրա գլխաւոր պարունակութիւնն է երեք կարգ վարչութիւն, որ հային արդէն թաղական, գաւառական և կեդրոնական, ընտրական օրէնքները սահմանել, մինչդեռ առաջ ալ ժողովուրդն էր ընտրող, բայց ոչ այսօրուայ կանոնաւոր կերպով . և

այս երեք կարգ վարչութեան պաշտօնն ու պարտիքը գծելէ զատ պաշտօնակալաց համարատուութիւնը կը սահմանէ, որ սահմանադրական կեանքի վայելմունքն է :

Եթէ կայ մի բան, որ Թուրքիոյ Հայոց մէջ Ազգային կեանքի նշանակութիւնն առնէ, և այս ոգևոր շարժումը տայ և թափանձրէ մեծատունէն մինչև յետին ուսմիկն սրտերը, այն էլ Սահմանադրութիւնն է . որոյ հաստատութիւնը շատ իրաւունքով Ռուսաստանի Հայերս էլ ծափահարեցինք :

Բայց թէ ի՞նչ է պատճառը, որ Սահմանադրութեան օրով կազմ, կուլ անպակաս եղան, որանց բացատրութիւնը շատ երկար պէտք էր լինէր, եթէ դուք էլ ազգաց պատական կեանքին տեղեկութիւն չէիք ունեցել : Իշխանութեան հին գլուխներէն բնական հետեւում էր այս ընդդիմութիւնը, մի սահմանադրական վերանորոգեալ կեանքի մէջ, և ցաւելով տեսնում ենք որ նոյն խի առաջուայ սահմանադրաւորներն այսօր փոխուել են, և զայն ջնջել մտաբերում են, կործելով թէ դիւրին լինէր մի ժողովրդի ձեռքէ խլել անոր կեանքին օգտակար հոմարուած բանը : Բայց այս ընդդիմութիւնը մի քանիսի մէջ նշանաւոր գաղտնիքներ դուրս տալիս է . բարեկարգութիւն (րէֆորմ) կամ նոր եկեղեցի հնարել կամեցող մի խումբ գաճաճների դժուարամարս է դարձել Սահմանադրութիւնը, նրա մէջ հոգևոր իշխանութեան մասերէն սարսափ և դուլ զգալով, քանիցս փորձել կամեցան հրօսական ժողովի գոյութիւնն ուրանալ, Համագումար ժողովը ձաղկել, և Ս. Էջմիածնի վեհ. Հայրապետը նախատել, որպէս զի դիւրանայ հարթել ճանապարհը, որ տանելիս է զիրանք դէպ ի բարեկարգեալ եկեղեցին, կամ նոր անուամբ՝ դէպ ի Հայաստանեայց առեփարանական եկեղեցին :

Այս կարգի մարդոց հաւան գտանվում էր էլի հրաժարեալ Խրիմեան Պատրիարքն, որ անդադար չէր կամենում ճանաչել Սահ-

մանադրութիւնը և նրա շրջանակէն չեղիլ փա-
փաքում էր խորհրդով այդ կարգի վատախոր-
հուրդ անձերի : Սրանց խորհրդակից և կամա-
կից լինելով մեր Պ. Սիսաքն , զիս մոլորե-
ցուց , և սխալ տեղեկութիւններ հաղորդեց
մեզ այն նշանաւոր անձերի վերայ , որ վերջին
Ազգային խնդիրներին մէջ հէրոս դարձել է-
ին , և ամենայն ողջամիտ աղգայնոց դուրսու-
ների արժանացել : Մեծապէս ցաւում եմ որ
բողոքովին սուտ և սխալ տեղեկութիւն առած
գրել եմ ձեզ թէ նոքա կաշառակեր են , ար-
բեցող են , ևն . շատ ամօթով եմ , և խղճովս
անհանգիստ , այս պատճառաւ այդ պատուա-
ւոր , անշահախնդիր և ճշմարտապէս ազգին
օգտին նախանձախնդիր անձերից հրապա-
րակաւ ներողութիւն խնդրում եմ : Մեղքը
Պ. Սիսաքին վիզն է որ զիս խաբել է կամ գի-
տութեամբ կամ անգիտութեամբ . բայց լաւ
վերահասու եղայ որ Պ. Սիսաքն ալ թելադ-
րուել է Պ. Մարկոսէն՝ այն վայրագ և բաղդա-
խնդիր անձէն և այն ծանծաղամիտ Պ. Կիրա-
կոսէն՝ որոնք ճշմարտութիւնը և անձնական
պատիւը ծախում են մի կտոր փողի , և երբ
բան ունենան մի ուրիշ անհատի հետ չարա-
շարյարձակում են ընդդէմ բարոյականու-
թեան , բայց դատաստանի խոյս տալու հա-
մար ինքիւնքին վատաբար ծածկում են .
սրանց խորհրդով և գիտութեամբ համար-
ձակել է Պ. Սիսաքն զիս խաբել և այն գրու-
թիւնը գրել տալ ընդդէմ Սահմանադրու-
թեան և ընդդէմ նրա քաջ պաշտպանների .
ընդհակառակն դուրս տալով ինձ այն խրիմ-
եանը , որուն , ինչպէս կասեն աստ , որսան
առնուել է . պատրիարքարանի արկղում
թանկ մի չէ թողել , ոչ էլ վարագայ և Մշոյ
արկղերում , դա այժմ ճանաչվում է աստ իբ-
րե ԲՅԻՄԵՅԻ , որ այսքան տարի Ազգը խա-
բել է , և Պատրիարքութեան ժամանակում
իր խաբէութիւնը յայտնուիլ է . այս պատ-
ճառաւ խայտառակաբար անկաւ դա իր իշ-
խանութենէն , և բարձրացաւ դրա հակառա-

կորդ կողմը , իբրեւ բարեկամ Ազգի և սիրող
Սահմանադրութեան :

Յուսով որ ձեր արդարագատ և անկողմ-
նակալ ոգւովը իմ այս տողերս հրատարակե-
լիս էք :

Կ . Պօլիս

ՎԱՐԴ

ՆԵՐՍԷՆ—ԴՐՍԷՆ

Օտարականին մէկը առջի օրը աւանակի
մը վրայ նստած կամուրջէն Ղալաթիա ան-
ցած միջոցին կը հանէ տասը փարայ կուտայ
կամուրջի ստակ . ստակ հաւքողը տասնոցը
ետ դաժնեւելով կըսէ .

— Պաքսանա , 40 փարայ վերէճէքսին .

— Նի՛չին .

— Օն փարայ սէնին իչին , օթուղ բարայ
տա էչէկ իչին .

— Չօք չէյ , Ստամպօլտա էչէկ պիղտէն
իթիպարը՝ մը օլույօր , կը պատասխանէ օտա-
րականը :

Երուսաղէմէն Պօլիս դարձող ուխտաւորին
մէջը եկած գիշերը տունը իր ամուսնոյն
տեսած և անցուցած բաները պատմած մի-
ջոցին երբ կըսէ .

— Ալի փուփուլ հանրմ , եկած ատեննիս
ծովին վրայ անանկ ֆուրթունա մը կերանք ,
ֆուրթունա մը կերանք որ թարիֆ չեմ կրնար
ընել , յանկարծ իրենց վեց տարեկան մէկ զա-
ւակը աղաղակ մ'է՛կը փրցնէ .

— Հայրիկ , ես ալ ֆուրթունա կուզեմ ,
ես ալ ֆուրթունա կուզեմ .

Բարեւ միւսիւ , ի՛նչ կընէք , աղէկ է՞ք ,

— Շնորհակալ եմ .

— Ո՛ւր այսպէս աճապարանօք .

— Աղերսագիր տուած եմ թերթի մը
իմթիյազ առնելու համար , երթամ նայիմ
ինչպէս եղաւ .

— Օ , շատ աղէկ . բայց ի՛նչ անուն դը-
րած էք .

— Տակաւին որոշած չեմ.

— Խայտառակ դնէք նէ ի՞նչպէս կըլլայ .

— Կ'անպատուէ՞ք զիս բարեկամ .

— Ոչ, բարեկամութիւն մըն է որ կընեմ. որովհետեւ փոխանակ վերջը ուրիշներէն խայտառակութիւն, դուք ինքնին խայտառակ անուանէք լաւ կընէք .

Մարդուն մէկը տեսնելով որ քօքօզութեամբ խերիկը կանխով կոր, ծոցի ժամացոյցը կը ծախէ և շուկայէն աքլոր մը առնելով տուն կը տանի .

Ամուսինը դուռը բացած ատեն աքլորը տեսնելով կը հարցնէ .

— Քա ատ խօրօզը ի՞նչ պիտի ընես .

— Կնիկ, նայեցայ որ սահաթըս երբեմն առաջ երբեմն ետ կերթայ կոր, ես ալ բարկանալով ծախեցի ու տեղը այս խօրօզը առի. ասիկայնէ առաջ երթալիք ունի նէ ետ. խօսելու վախիթը հիշ չը կորսնցներ, կը պատասխանէ .

Վերօն, թերզի պիր շէյ կէթիրտի՞ մի .

— Հէ, կէթիրտի . սէնին տիր քի . պէն տէյէճէյիտիմ քի եանըշ տըր տէյի .

— Նա՞սըլ եանըշ, եէնի եաբտըրտըղըմ եազըք բարթիսում տըր .

— Թամամ, պէն պէօյլէ եունըլ ֆիսթան ըլա եազ օրթասընտա խաշլանայըմտա, սէնին բալթօն վար, սէթրին վար, չաքէթին վար, պիր տէ բարթիսու եաբտըր . հօշուն տըմ .

— Էյ կէնէ մարաղտեա պաշլամայալըմ. եազ նէրտէ՞, հէր քէշ քըշըք ֆիստանլար եաբտըրըյօր . պաքսանա հավալարա, Ալէմ տաղընտա գար եազմըշ տէյօրլար .

— Պէն էօյլէ քըրպա եամալարըլ եուլթամամ, սէն պանա էյի պաք, բարթիսու եաբտըրաճաղընա, պանա պիր եազըք ֆիստան եաբտըրայըլըն .

— Վերօն, պէնի չըզկըտան չըքարթմա . պէն օ բարթիսուլը եաբտըրտըմ ըսա կիլմէք իշին տէյիլ, աղըր քօլտան պիր եէրէ կիտէր. սէմ քօլումա ալաճաղըմ .

— Էօյլէ իսէ, պանա տա պիր իբէքլի պուր. նուզ ալ, պէն տէ կիլմէմ, տըշարը չըքաղըմտա քօլումըն իւթիւնէ աթարըմ .

ՄԻՆԻՍԻԲԱԼԻԹԵԻՆ ՊԱՐՏԵՋԻՆ ՄԷՋ

— Պօնթուռ միւսիւ Պէնուա .

— Օ, պօնթուռ միւսիւ Ֆուէտէրիք .

— Քօրթէղանըքտան նէ՞ խապէր .

— Պրաք մօն շէռ, պէն տէ շաշըրտըմ նէ էաէճէյիմի . իւզէրիմտէ շէյթան թիւլիւ մը վար նէ՞ վար պիլմէմ, հանկը քըղա պիր ազ շաքալանսամ անիտէ պանա վուրուլույօր .

— Էյ չիմտի էլինտէ քա՞ջ թանէն վար .

— Պիր էյիճէ հիսապ էթմէմիշիմ ամա, զանն էտէրիմ տիւզինայի կէշէր, տուր սա. եաեղմ. տէօրթ թանէ Պէյօղլունտա, իքի. սի բում, պիրի քաթօլիկ, պիրի տէ եէրի ֆրէնկ . Պէյիւք առատա վար պիր թանէ օլտու պէշ . պիր թանէ Հէյպէլիտէ վար, ալթը . պիր թանէ Գընալը առատընտա, օլ. տու եէտի . իքի թանէ Պուրկազ առատընտա տօքուզ . պիր թանէ տէ Մալթէրէտէ օլտու օն . էլտէ վար պիր . . .

— Եօքսա սըֆըրա սըֆըր էլտէ հիշ մի՞ .

— Պէնիմ ատըմ Ֆուէտէրիք տէյիլ, պէն չիւրիւկ թահթայա պատմամ, պէնիմպալըմ տան կէշէն քօրթէղանըք վուգուաթլարընը եազսամ Ագապի տուտունըն հիքեյէսինտէն պէյիւք Ռօման օլուր .

— Նէ հալ իսէ, չիմտի սէն օնու պանա սէօյլէ քի պու սէվտիղին գըզլարըն իշինտէն հանկըսընը ալաճագսըն .

— Ա պա մօն շէռ, պէնի օ դատար նօ. վիթա մը պէլլէտի՞ն . ալմաք նէ՞ տէմէք տիր . պէնիմ մէրաքըմ վագըթ կէշիւմէք, քէնտի. մի պէյէնտիրմէք, գըզլարը պիրպիրինէ տիւ .

չիւրմէք, հասըլը քօրթէզանլըք իլմինին էօթէ ուճունա կէչմէք տիր .

— Հաթըրն գալմասըն ամա, կիտէրէք բէք ճիտտալանըյօրսըն .

— Պանա պաք միւսիւ Թրէտէրիք, եազըք քի ատըն տա Թրէտէրիք տիր, էօյլէ էրմէնի քաֆասը քուլլանմա .

— Էրմէնի գաֆասը նասըլ օլուր քի .

— Նասըլ օլաճաք, պիլտիյինաէն շաշմաղ, օլուր օլմաղ լադըրտըյա գուլաք ասմաղ, հասըլը աղըր պիր հալլէրի վար, պաքքի քօքէթ, ֆըրթըք օլասըն քի գըզլար իւղէրինէ չըլտըրսընլար .

— Պէնիմ էլիմոէն էօյլէ զէվզէքլիք կէլմէզ .

— Եազըք քի Հասունի սին, սէնին հիչ Թրէնկաէն ֆարքըն օլմամալը .

— Նիչի՞ն պիղ շիմտի էրմէնի սայըլմա՞ղ մըյըզ .

— Նէ մինասիպէթ, էրմէնի նէրտէ պիղ նէրտէ, ինանմաղսան աքչամ վարգապետլեք սօր տէ պաք .

— Պուշլարը կէչէլիմ, լադըրտըյա աղաթմա, կրավաթընը բէք շիք օլմուշ, քիմտէն ալտընըզ .

— Բիկմալիօնտան ալտըմ .

— Բիկմալիօն քի՞մ տիր .

— Տէօրթ եօլ լազըննաա պիր թօհաֆճը թիւքեանը վար տըր, օրատան ալտըմ օն ֆրանքա . պաք, իշթէ սէնտէ իպրէթ ալ, օնլար տա էրմէնի տիրէր ֆաքաթ քըրք շահիա լաղըմ քի էրմէնի տէսինլէր . թըպքը Թրանսըզա պէնղէրլէր . հասըլը պէնիմ էֆքքարրմ էրմէնիյէ պէնղէմէ տէ նէյէ պէնղէրսէն պէնղէ .

— Պու գատար էրմէնիլէրտէն հաղ էթմէյօրսուն եա, էրմէնի տօղայըտըն նէ՞ եաբաճաղըտըն .

— Միւմքին տէյիլ . պէն գաֆատա աւամ էրմէնի տօղամաղ, զաթէն պէնիմ տամարլարըմտա Թրէնկ գանը վար տըր .

— Տէմէք քի բէտէրինիզ Թրէնկ տիր .

— Օնուն կիպի պիր շէյ, պաչընտա հէմ

շարկա վար, հէմ տէ էյի Թրանսըզա պիլիր .

— Սէն նիչի՞ն պաչընա ֆէս քօյմուշըն .

— Պու հաֆթա պէն տէ չըգարաճաղըմ, հէմ ֆիքրիմ հասըր շարգա ալաճաղըմ տա իւսթիւնտէն պիր հալլու սարաճաղըմ քի, սարլ սիւտիւտ ֆրէնկ տէսինլէր .

— Պու նէ՞ գատար ֆրէնկիլիլէ մէրագընըզ վար .

— Սանա շու գատար մէրագըմը աղնատայըմ քի, կէօղիւմտէ հիչ էօղիւրլւմ եօղիքէն կէօղիւկ քօրուլմ . կէչէն կիւն տէ տույտուլմ քի Թրէնկլէր իչտօնու կիյմէզլէր իմիշ, թէք ալաֆրանկա օլսուն տէյի շիմտի իչտօնու քուլլանմայօրուլմ . ըահաթսըզ օլույօրուլմ ամա, նէ՞ չարէ, էօլսէմ ալաֆրանկատան այրըլմամ . իքի տիւղինա իչտօնուլմ վարտըր պօղտուրուպ տա կէօմլէկ եաբտըրմալը . սէն իչտօնու քուլլանը՞մըսըն .

— Պէն սաթլըճանտան եաթաճաք վաքթիմ եօգ, էքսիկ օլսուն էօյլէ ալաֆրանկա . պէն աղնատըմ քի ալաֆրանկա տըր, տէլի Մուսթաֆա կիպի կէզ տէսէլէր, կէզէճէքսին .

— Սէրէնէն, էլպէթ, պէն ալաֆրանկայա եէսիր օլմուշուլմ .

— Օ գատարըն տա տատը չըքմաղ, նասըլ, պարէ պիր իշպուլապիլտի՞ն մի .

— Տահա պուլամատըմ, չօգ իշ չըգըյօր ամա, օլուր օլմաղ իշէ կիտէմէմ, Թրէնկ օլմալը քի կիտէյիմ, եախօտ րուլմ թիւճճարը վարքի Թրէնկէ պէնղէրլէր, էօյլէսինի պուլտըսամ կիտէրիմ .

— Պիր ինկիլիզ եանընա կիտէճէյիտին, օ նասըլ օլտուլ .

— Թըրնաքլարըն բէք ուղուն տուր, քէհատ ալըպ վէրիր իքէն էլիմէ պաթար, թըրնաքլարընը քէս տէմիշ իտի, պէնտէ նէ քէստիմ, նէ տէ կիթտիմ .

— Այաքլարըմա արթըք սու էնտի, կէլ աղաճըք օթուրալըմ . բարան վա՞ր մը իւղէրինտէ .

— Սէնտէ եօ՞գ մը, պէն թէլաչըլա օ պիր

Ժիլէմին ճէպինտէ ունութեամբ բարաւարդի .

— Պէնտէ իւշ զուրուշ պաքըր վար , իսթէրսէն օթուրալըմ ամա քէբաղէ օլմայալըմ .

— Յընտէրիք եաւաշ սէօյլէ , պիւտիք մատմաղէլէր կէլիյօր . ֆօնտօ լազըրտըսը էթ . — միւսիւ Յընտէրիք , պին թանէ քրէտին վար ըսը աշըք , նէ՞ եաբտըն օնլարը .

— Նասըլ քրէտի , սայըքլայօրմըսըն .

— Պաղըրմա , գաբաթտըմ տէ , գաբաթտըմ տէ . մախսուս սէօյլէյօրըմ քի քօրթէ էթտիղիմ գըզլար պիղի պանկէր պէլլէսինլէր տէյի .

— Մէրաք էթմէ , օնլար պիղի չօքտան աղնատըլար , տէմին եանըմըզտան կէշտիքլէրի վագըթ , շունլար տա պիր սաաթ տըր տօլաշըյօրլար , պէսպէլլի բարալարը եօք քի օթուրսունլար տէտիլէր .

— Ահ , մօն չեա , շիմտի եէրէ կէշէրիմ , պու նէ՞ ըէզալէթ . կէլ կիտէլիմ . աճըրըմ թըրնաքլարըմը , սօն սօնունտա բարասըղըքտան քէսիպ տէ ինկիլիղին եանընտա կիրէճէյիմ .

— Սէն գասէվէթ էթմէ , շիմտիյէ գատար էլպէթ պիղիմ կիպի կուտսըզըն պիրի կիտիպ , օ ինկիլիղին եանընտա գաբուլանմը տըր :

ՀԱՐՑ—ՊԱՏԱՍԻԱՆԻ

Մականուններուն մօտան ի՞նչ է .

— Եանց , օֆ . բիւֆ .

Հանգիստ ապրողները ի՞նչ տեսակ մարդիկ են .

— Պարտքերնին չը վճարողները :

Խանութպաններուն թօփ նետելուն մօտան ի՞նչ է .

— Խունտախ ձգել , խանութը այրել , սիկուրթայէն բարաները առնել :

Էնկիւրցիները հացին սովին դէմ դընելու համար ի՞նչ ընելու են .

— Առատ օղի խմելու են :

Երկուշաբթի օրերը Եէնի ճամին բաղար կը բացուի նէ ի՞նչ բանի օգուտ ունի .

— Եանքէսէճիներուն առանց օձիքնին ձեռք տալու , գործ տեսնելուն :

... Խմբագիր

Կը խնդրեմք որ հետեւեալ ազդարարութիւնը քանի մը անգամ ձեր պատուական լրագրոյն մէջ հրատարակել բարեհաճիք :

Ա.Զ.Գ.

Հայոց ազգը մինչև ցարդ թատերագու թեանց և ողբերգութեանց ճաշակն առաւ ըստ բաւականին . սակայն այս ճիւղին մէջ գուսաներգութիւնը (օրերա) աւելի ընտրելագոյնն ըլլալուն բնաւ տարակոյս չը կայ :

Այս վերջինը ինչպէս որ Եւրոպական ազգաց մէջ թատերագութեանց նման ընդհանրացեալ է , նոյնպէս ալ մեր Ազգին մէջ այս մասին սկզբնաւորութիւն մ' ընելու և թատերագութեանց նման զայն ընդհանրացնելու համար փափաքած եմք սիրելի ազգայնոցս այս մասին ունեցած ճաշակն ալ կրթել , որոյ ձեռնարկութեանն համար շատերու կողմանէ մեր տեսած յորդորները և փափաքը կապահովցնեն զմեզ , որ պիտի կարենամք ամէն դժուարութեանց յաղթել :

Ուստի սոյն ազդարարութեամբ կը հրաւիրեմք այն ամէն Հայ երկսեռ պատուաւոր երիտասարդները , որք կը փափաքին ձրիաբար յայտնաւ երաժշտութիւն (մուղիք փօքալ) սովորիլ , գասառուաց տետրակին մէջ իրենց անուանքը արձանագրուելու համար պէտք է մինչև ցվերջ Մայիսի կիւրակէ օրերը դիմեն մեր տունը , Միջագիւղ Թաշ վէրտիվէն , ուր կը գտնուիմ ժամ մէկէն մինչև վեց :

Աւելորդ չեմք համարիր յայտնել նաև որ Մայիսէն վերջը եկող որ և իցէ մէկը չը կըրնար սոյն գասառութեանն ընդունուիլ :

1874 Մայիս 13

S. Զոհաբէտ

ՇԱՐԱԳԻՐ—ՏԵՕՐԷՆ

ԴԷՈՐԴ Թ. ԱԾՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ԳԱՎԱՅԵԱՆ